

של הבנות. עם פיתוח שיטת הטפטוף וזניחת עיבוד הקרקע הצליחו להחזיק בחלקות 12 שנה ולמעלה מזה...

דברים אלו לא היו ידועים אז. חקלאים ממוצא אירופי לא גידלו בנות באזורים סובטרופיים אחרים; האמריקאים שיעבדו לצורך זה את ארצות דרום אמריקה הטרופיות, וממילא המלחמה ניתקה את הקשרים למרכזי המדע והמחקר בעולם. בינתיים הרגישו עובדי הבנות בטוחים בעצמם. היבולים היו בהחלט מרשימים, אשכולות של 30 ק"ג בממוצע. תעלות מובילות מי השקיה אפשרו לה למשוך לכל מקום בעמק הירדן השטוח - מי צריך צנרת, שבלאו הכי אין עבודה מיון.

רוב עובדי הבנות היו מבוגרים ממני. מרכז הענף היה בחור כבן שלושים, הלל לייבוץ, יוצא לטביה, רווק, שבנה לעצמו תיאוריות רבות בקשר לעיבוד חלקות בנות. סביב לשעה תשע נפגשו האנשים לארוחת הבוקר (בשעה שש לגמו רק כוס תה חטוף בכניסה לחדר האוכל). המנות האישיות חולקו וכולם ישבו סביב מיכל תה או מי שתייה (את מי ההשקיה אסור היה לשתות. מערכת צנורות מיוחדת סיפקה מים מטוהרים כמי שתייה בבריזים מיוחדים במקומות שונים במשק).

בימים הראשונים לעבודתי שם, בלט בחבורת עובדי הבנות, שמסביב לקנקן המים, בחור מבוגר מעט יותר, גבה קומה, כמעט ענק, בעל פנים מרובעים במידת מה. כולם קראו לו דובי וספרו לי, שבעת בנית הסכר בנהריים צנח עליו מטען בטון, שבניגוד לכל הגיון לא שבר אותו. נעשו מאמצים, בשורה של ניתוחים, להחזיר את פרצופו המרוסק לקדמותו, לא לגמרי בהצלחה. דובי נהג כיושב ראש טבעי בחוג המסובין ולא הסתפק לקבוע את נושא השיחה באג'נדה, אלא גם כפה את דעתו הר כגיגית על הקהל. כפי שנהג לעשות גם כל ערב, בשעה תשע ליד מקלט הרדיו היחיד שבמשק, בכניסה לבית התרבות, שם התאספו מדי ערב חברי אשדות לשמוע את חדשות "קול ירושלים" המנדטורי. דובי פירש את הפרשן הצבאי משה מדיני וקבע את מסקנותיו האישיות כעובדה מוגמרת. וכך - בהפסקת ארוחת הבוקר בבנות. אלא שהדברים לא היו בכדי. כקול מבשר דק, כ"טרימור" של אזהרה על רעידת אדמה מתקרבת, הדהד הנושא באוויר.

מטבע הדברים, סובבה השיחה על להטוטי רומל במדבר המערבי, ונוכחותו, במיוחד אחרי נפילת טוברוק, ריחפה כאיום על היישוב היהודי. כן דובר על ההתפתחויות בחזית הרוסית, שבועות מספר לפני שמלכודת סטלינגרד סגרה על הגרמנים. האירועים בדרום מזרח אסיה העסיקו פחות את הקהל. ידענו רק, שגם שם לאנגלים אין במה להתפאר. אך הנושא, בהא הידיעה, עסק בהתפתחויות הפוליטיות, שהתרחשו ביישוב בחודשים האחרונים.

במפלגת פועלי ארץ ישראל, בקיצור מפא"י, לא הלכו הדברים על מי מנוחות. חברים בסניף תל-אביב, הגדול והקובע, התקוממו וקראו תיגר על הנהגת המפלגה הצנטרליסטית לדעתם, ועמם גם חברי הקבוץ המאוחד. חילוקי הדעות נבעו מתפיסות שונות בשאלות יסוד, שעמדו על הפרק ובהן דנו מנהיגי היישוב, קרי מנהיגי המפלגה ובראשם בן-גוריון. בפרוס שנתה הרביעית של מלחמת העולם השנייה היו מדינאים, גם במחנה היהודי, שעל פי התפתחויות בזירות הקרב השונות יכלו לצייר לעצמם מהלכים אפשריים עתידיים, אף כי גודל השואה, שפקדה את העם היהודי, טרם נודעה בכל היקפה. הקיפאון בשיחות עם הערבים עמד בעינו; ואף נפסקו כל המגעים עם פרוץ המלחמה. סביר היה להניח, שבמוקדם או במאוחר שאלת ארץ ישראל תעלה מחדש לשולחן הדיונים. חלקים בתנועה הציונית וביישוב, ובראשם בן-גוריון, רצו להופיע עם תוכנית חלוקה משלהם, בעת שמו"מ היה מתחדש. הדיונים הלא פורמליים (את הקונגרס הציוני, שהתכנס בפעם האחרונה ב-1939, אי אפשר היה לזמן) התנהלו בניו יורק, במלון "בילטמור", ותוכנית החלוקה המוצעת, כתוצאה מהדיונים האלו, נקראה לשם הפשטה "תוכנית בילטמור".

איני יודע כיצד יהודי אמריקה, ואם בכלל (הציונות טרם הלהיבה שם המונים), הגיבו על תוכנית החלוקה - באירופה לא היה את מי לשאול ובארץ הדעות היו חלוקות. איני זוכר גם מה הייתה התגובה בימין, ז.א. אצל הציונים הכלליים (הרביזיוניסטים היו מחוץ לתמונה), אני מניח שלא הביעו התנגדות רבה. בשמאל התנגדו "השומר הצעיר", שדגל במדינה זו לאומית ערבית-יהודית ומחנה גדול